

انطباق پیش بینی معقول و حقیقت در دناک

دبیرخانه انجمن پسته ایران

بود. در سال ۲۰۰۹ مساحت باغ های جوان پسته آمریکا معادل ۶۵ درصد باغ های مثمر این کشور بود! تولید باغ های وسیع ایجاد شده در این دوره سه ساله، بین سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ به بازار وارد می شود. بی تردید پتانسیل تولید کالیفرنیا تا سال ۲۰۱۵ بیش از ۲۵۰ هزار تن در سال خواهد بود. شاید پنج سال بعد در سال ۲۰۲۰ تولید آمریکا به مرز غیرقابل تصور ۴۵۰ هزار تن برسد. میزان برداشت در واحد سطح در چهل سال گذشته متداوماً افزایش یافته است. برداشت پسته خشک که در نیمه اول دهه ۸۰ میلادی تنها ۱۳۲۰ کیلو در هکتار بود، در نیمه اول دهه ۹۰ به ۲۴۹۰ کیلوگرم در هکتار و در پنج سال اول قرن میلادی جاری به ۳۱۵۰ کیلوگرم در هکتار رسید.

رکورد حداکثری کالیفرنیا در سال های اخیر با ۴۰۶۰ کیلوگرم در هکتار پسته خشک مربوط به سال ۲۰۰۷ و رکورد حداقلی سال های اخیر ۲۶۴۵ کیلوگرم در هکتار مربوط به سال ۲۰۰۸ است. متوسط تولید سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۸ معادل ۳۱۰۵ کیلوگرم در هکتار است. این نشان می دهد پسته کالیفرنیا نیز به شدت با نوسان سال خوب و سال بد روبروست. آمریکائی ها سال هاست با مذاکرات راهبردی اول فصل و تعیین میزان ذخیره استراتژیک، این پدیده را با ابزار تجاری کنترل کرده و میزان عرضه سالیانه را به تعادل رسانده اند.

درآمد متوسطه باغدار آمریکایی ناشی از فروش پسته از هر هکتار باغ در سالهای ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۸ بطور متوسط سالیانه ۱۱ هزار و ۶۰۰ دلار در هکتار بوده است! در این دوره رکورد حداکثری مربوط به سال ۲۰۰۶؛ یعنی ۱۲ هزار و ۶۱۵ دلار و رکورد حداقلی آن مربوط به سال ۲۰۰۵؛ یعنی ۹ هزار و ۹۵۰ دلار بوده است.

صنعت جوان پسته آمریکا تا سال ۱۹۹۰ عملاً متوجه بازار داخل بود. در دهه ۹۰ میلادی تنها ۱۳ درصد پسته آمریکا صادر می شد و آمریکا در مقابل ایران در

سال ۱۹۰۷ دو برادر ارمنی-ایرانی اولین باغ بزرگ پسته را در ساکرامنتو کالیفرنیا احداث کردند و همزمان با جنگ جهانی اول در دهه ۲۰ میلادی پسته شور و رنگ شده وارداتی ایرانی در سراسر آمریکا در دستگاه های فروش سکه ای در دسترس قرار گرفت.

اما بی تردید، هیچ واقعه ای در تاریخ پسته آمریکا همانند سفر دکتر وایت هاوس در پایان دهه ۲۰ به جنوب آسیا و ماوراءالنهر و شامات سرنوشت ساز نبود. وایت هاوس محقق مرکز چیکو بطور سیستمیک، مناطق پسته خیز جنوب آسیا و خاورمیانه را درنوردید و با کلکسیون غنی از ذخیره ژنتیک پسته به کالیفرنیا بازگشت. مرکز چیکو از آن پس در سکوت، به توسعه واریته مناسب برای آب و هوای کالیفرنیا پرداخت. این تلاش چند دهه ادامه یافت و نتیجه آن واریته ای بود که مادر صنعت پسته آمریکا شد.

در دهه ۵۰ میلادی کل مساحت پسته کاری آمریکا به زحمت به ۳۰ هکتار می رسید. در دهه ۶۰ این مساحت در حدود ۵۰۰ هکتار تخمین زده می شد. اما در ابعاد اقتصادی می توان گفت اولین محصول رسمی صنعت پسته کالیفرنیا در سال ۱۹۷۶ به بازار وارد شد. در سال ۲۰۰۸ ابعاد باغ ها به ۵۰ هزار هکتار رسید. در واقع مساحت باغ های بین ۱۹۵۰ تا ۱۹۸۰، حدود ۳۶۵ برابر شد. همچنین، در سال ۲۰۰۸ مساحت ۴،۴ برابر مساحت سال ۱۹۸۰ بود. توسعه باغ های آمریکا با قدرت ادامه یافته است. تحول بزرگ بعدی تأسیس کمیسیون پسته کالیفرنیا در سال ۱۹۸۱ بود. گرچه این کمیسیون در یک پروسه اعتراضی قانونی به محوریت پارامونت در سال ۲۰۰۷ منحل شد اما در عمر ۲۸ ساله خود اصلی ترین ساختار زیربنایی صنعت پسته آمریکا بود.

در سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۷ باغ ریزی های بی سابقه ای در کالیفرنیا به مساحت ۲۵ هزار هکتار به عمل آمد که ناشی از جاذبه ی افزایش قیمت پسته

آقای محمد حسین کریمی پور در سال های اولیه تشکیل انجمن پسته ایران عضو هیئت مدیره بود و در نشریات مختلف مقاله هایی به قلم ایشان نگاشته شده است. دیدگاه بلند، ذهن تحلیل گر و آینده نگری ایشان در جای جای نوشته هایش به چشم می خورد. مقاله ی «پسته به روایت کالیفرنیا» که در صفحه ۵۲ ویژه نامه شماره ۵۰ نشریه انجمن پسته ایران در نوروز سال ۱۳۸۹ منتشر شده است، یکی از آثار ایشان است که به دلیل مسائل پیش روی صنعت پسته، مرور مجددش خالی از لطف نیست. چه آگاهانه بود نگرانی ایشان وقتی می گفت: «من نگران روزی هستم که امپراطور پس از تحکیم حاکمیت، بفکر رقابت با رقیب خارجی خود بیفتد. در آن روز در مقابل پسته خوشمزه ایرانی، سلاح قیمت او بکار خواهد افتاد».

در قرن نوزدهم دولت فدرال ایالات متحده آمریکا برای توسعه مناطق بیابانی و نیمه بیابانی جنوب و غرب، برنامه های گسترده ای را آغاز کرد. یکی از این طرح ها، تلاش برای جمع آوری واریته های گیاهی متنوعی از اقصی نقاط جهان برای توسعه کشاورزی در این مناطق بود. هزاران واریته از پنج قاره به سوی مراکز تحقیقاتی کالیفرنیا، کانزاس و تگزاس روانه شد.

وقتی چارلز ماین برای اولین بار در سال ۱۸۵۴ میلادی، بذر پسته جزیره سیسیل ایتالیا را به کالیفرنیا برد، هرگز گمان نمی کرد این درخت عجیب و باستانی برای خود چنین جای پای در سرزمین نو بیابد. گرچه واریته ایتالیایی چارلز ماین و واریته های بعدی خاور نزدیک که از طریق فرانسه در سال ۱۸۷۵ وارد شد، نتوانست توفیق اقتصادی به بار آورد، ولی درخت پسته را به جامعه باغداری و مراکز تحقیقاتی آکادمیک آمریکا معرفی کرد.

در سال های آغازین قرن بیستم، پسته جزء اقلام تحقیقاتی مرکز تحقیقات فدرال کشاورزی چیکو کالیفرنیا قرار گرفت. در

باغداران را بهبود بخشیده است. عملاً تولیدکنندگان ۳۰ درصد پسته آمریکا با قراردادهای غالباً سه ساله، تعهد تحویل به پارامونت دارند. این سیاست ها سبب شده تا قدرت سیاسی پارامونت در میان تعداد روز افزونی از باغداران توسعه یابد. گرچه باغداران بزرگ اقدام به تشکیل تشکلی جدید نموده‌اند، اما این تشکل عملاً هیچ گاه نتوانسته جایگاه کمیسیون پسته را پر کند.

در عرصه بین المللی و در جهت دهی سیاست های صنعت پسته آمریکا، بی تردید وزن پارامونت و رئیس عجیب آن «استوارت رزنیک» رو به افزایش است. اگر او بتواند ۲ شرکت از بزرگان باقیمانده را بخرد و سهم خود را در تولید به ۵۰ درصد و در تجارت به ۷۵ درصد نزدیک کند، عملاً با مونوپول کامل در پسته کالیفرنیا روبرو خواهیم بود.

به نظر می رسد ماه عسل رزنیک و باغداران آمریکایی تنها چند سال به طول انجامد. در این دوره رزنیک با حفظ قیمت های بالا و ادامه روند تصاحب تولیدکنندگان بزرگ و گسترش سلطه بر باغداران کوچک به تقویت موضع خود خواهد پرداخت. من نگران روزی هستم که امپراطور پس از تحکیم حاکمیت، بفکر رقابت با رقیب خارجی خود بیفتد. در آن روز در مقابل پسته خوشمزه ایرانی، سلاح قیمت او بکار خواهد افتاد. تاریخ نشان می دهد هر بار که آمریکایی ها سر به لاک برده اند، باید از یک دوره طولانی تهاجم آمریکایی ترسید. اگر چه بین دوره درون گرایی مونروئه و دوره توسعه طلبی ویلسون یکصد سال فاصله بود، فاصله دوره های درون گرایی و تهاجم رزنیک بیش از چند سال نخواهد بود.

دریافت نموده است. کمتر تولیدی در یک کشور صنعتی چنین سودآور است! توسعه باغ های پسته در کالیفرنیا بعد از سال ۲۰۰۷ با دو مانع مهم روبرو بوده است. افزایش شدید قیمت زمین و محدودیت منابع آب، واقعیت های غیرقابل انکار کالیفرنیاست. نیازهای رو به توسعه شهری و صنعتی در کالیفرنیا چنگ بر خرید منابع آب کشاورزی انداخته است.

غالب آب مصرفی باغ های پسته از کانال های ایالتی و فدرال تأمین می شود که آب را از منابع آبی دوردست می آورند. بخشی از آب نیز از چاه های محل می آید. در سال های کم آب اخیر، خرید آب چاه های جوکاری محلی توسعه یافته است.

در ماه های گرم قیمت آب آزاد کمکی که حدود یک سنت به ازای هر متر مکعب بود، در سال های اخیر بطور متوسط به ۲٫۷ سنت رسیده و در خشکسالی های اخیر در بعضی ماه ها از مرز ده سنت هم گذشته است. آب تا مزرعه با کانال بتونی می رسد و در تمام باغ ها با لوله کشی و قطره چکان های دوطرفه توزیع می شود.

با انحلال کمیسیون پسته کالیفرنیا و قدرت گیری پارامونت، آرایش قدرت تغییر عمده یافته است. پارامونت امروز ۳۰ درصد پسته آمریکا را تولید و ۶۰ درصد تجارت پسته آمریکا را در دست دارد. توسعه مشوق های مختلف مثل پشتیبانی آب کمکی در ماه های سخت، جزء دلایل پیوستن باغداران کوچک به کلوب پارامونت است. پارامونت با چرخش سیاست و اتخاذ شعار حمایت از باغدار، حفظ قیمت و توسعه بازارهای فروش، وجهه خود در داخل جامعه

بازار جهانی با فاصله ای زیاد در مکان دوم قرار داشت. در سال ۲۰۰۷ حدود ۵۹ درصد پسته آمریکا صادر شده است. بی تردید صنعت پسته آمریکا از یک صنعت متوجه مصرف داخلی، به سرعت و با اشتیهای زیاد به یک صنعت صادراتی تبدیل شده است.

قسمت بزرگی از پسته آمریکا به مصرف مغز می رسد. در سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۰۸ به ترتیب ۱۸ درصد، ۲۵ درصد و ۲۰ درصد پسته تولیدی آمریکا به مصرف مغز رسیده است. آمریکایی ها سرمایه گذاری تبلیغی و بازاریابی بزرگی روی بازار مغز کرده اند. مصرف آشپزی، صنعت شیرینی و شکلات و صنعت بستنی از نقاط مورد توجه تبلیغ آمریکایی هاست.

عملاً پسته آمریکا در کالیفرنیا تولید می شود. تولیدات سایر ایالات کمتر از ۲ درصد تولید ملی است.

باغ پسته آمریکایی یک بنگاه صنعتی است. بنگاه های تخصصی تولید نهال، شناسایی و مکان یابی، طراحی و اجرای باغ، برداشت محصول و فرآوری نیز بخوبی سامان یافته اند.

یک پروژه ملی تحقیقات به مرکزیت دانشگاه دیویس کالیفرنیا تعریف شده که بعد از سال ها فعالیت و تکمیل نقشه تحقیقاتی طراحی شده، عملاً موضوعات اصلی تحقیقاتی پسته آمریکا را به پایان برده است. طبیعی است با بروز مسائل جدید همچنان ادامه خواهد داشت و ساختار قدرتمند آکادمیک تحقیقاتی آمریکا پاسخگوی این نیاز خواهد بود.

ماهیت صنعتی تولید، درجه بالای مکانیزاسیون، جذب بالای تکنولوژی، دسترسی مناسب به سرمایه، تحقیقات کاربردی بالنده، وجود بنگاه های خدمات تخصصی و بستر مساعد اقتصاد کلان سبب شده تولید پسته کالیفرنیا سال به سال بهره ورتر و هزینه تمام شده آن روز به روز کاهش یابد. یک مطالعه انجمن پسته نشان می دهد که هزینه تمام شده پسته در فصل سپتامبر ۲۰۰۸ برای باغدار معادل ۰٫۸ دلار در پوند خشک (یعنی ۱۷۶۰ تومان در کیلوگرم) بوده است. باغدار در همین فصل عملاً مبلغ ۱٫۸ تا ۱٫۷ دلار در پوند خشک (۳۷۵۰ الی ۳۹۷۰ تومان در کیلوگرم)